

Европейска комисия

Брой 42, март 2009 г.

РИБАРСТВО И АКВАКУЛТУРА В ЕВРОПА

План за действие за защита на акулите Акули в опасност

 Управление:
оценка на консултативните съвети

 Морски въпроси:
планиране на използването на моретата

□ Панаири и изложения

Семинар относно случайни улови на китоподобни, Брюксел (Белгия), 24-25 март 2009 г.

На този семинар Европейската комисия събира държавите-членки, регионалните консултативни съвети, учените, съответните служби на Комисията и други заинтересовани страни, за да се обсъдят действията, предприети от държавите-членки за мерките относно приуловите на представители на разред китообразни (Регламент 812/2004). Целта на този семинар е да насърчи обмяната на информацията относно главните трудности и добрите практики, за да се подобри изпълнението на тази част от законодателството.

> За повече информация:

Имейл: fisheries-magazine@ec.europa.eu

Уебсайт: http://ec.europa.eu/fisheries/index_en.htm

Годишна среща на ГКРСМ, Тунис (Тунис), 23-27 март 2009 г.

Както всяка година, риболовните държави от Средиземноморския басейн се събират в рамките на регионалната организация по рибарство (POP), за да очертаят насоките за управление на запасите, които се експлоатират в тази зона, въз основа на препоръките на научния комитет.

> За повече информация:

Тел.: +39 0657 05 64 41

Имейл: alain.bonzon@fao.org

Уебсайт: www.gfcm.org

Sinaval-Eurofishing, Билбао (Испания), 21-24 април 2009 г.

Тази проява е предназначена да събере основните предприятия и специалисти в сектора на корабостроенето, пристанищните услуги и рибарството, като поставя специален акцент върху новите технологии.

> За повече информация:

Тел.: +34 94 40 40 000

Имейл: bec@bec.eu

Уебсайт: www.bilbaoexhibitioncentre.com

European Seafood Exposition, Брюксел (Белгия), 28-30 април 2009 г.

Събитие от особено значение за европейските преработватели и търговци на продукти от рибарството и аквакултурите, този ежегоден панаир е най-големият търговски форум в Европа. Както всяка година, на него присъства и Европейската комисия със свой информационен щанд.

> За повече информация:

Тел.: +1 207 842 55 04

Имейл: food@divcom.com

Уебсайт: www.euroseafood.com

2 Календар

3 Уводна статия

4-7 Документи План за действие за защита на акулите

Откритие 8-9 Предефиниране на управлението на рибарството

10-11 Пътна карта за морско пространствено планиране

12 Накратко

Предговор

Изпратете ни вашите коментари или предложения на следния адрес:
Commission européenne – Direction générale des affaires maritimes
et de la pêche – Unité «Information, communication, relations
inter-institutionnelles, évaluation et planification» – Rue de la Loi 200 –
B-1049 Bruxelles. или по факса на № (+ 32) 2 299 30 40, като отбележите
Pêche & aquaculture en Europe.
E-mail: fisheries-magazine@ec.europa.eu

За повече информация в областта на морското дело и рибарството можете да посетите следните сайтове:

http://ec.europa.eu/commission_barroso/borg/index_en.htm

<http://ec.europa.eu/fisheries>

<http://ec.europa.eu/maritimeaffairs>

„Рибарство и аквакултура в Европа“ е илюстрирано списание, което се издава от Генерална дирекция „Морско дело и рибарство“ към Европейската комисия. То се разпространява безплатно само срещу заявка за абонамент (вижте талона на страница 12). „Рибарство и аквакултура в Европа“ излиза пет пъти годишно и може да се прочете също на сайта на Генерална дирекция „Морско дело и рибарство“ (http://ec.europa.eu/fisheries/publications/magazine_en.htm).
Издател: Европейската комисия, Генерална дирекция „Морско дело и рибарство“, генерален директор. Клауза за освобождаване от отговорност:
Въпреки че Генерална дирекция „Морско дело и рибарство“ отговаря за цялостното съставяне на това списание, Комисията нито споделя, нито одобрява по какъвто и да е начин изразените в настоящото издание позиции. Изявленията, направени в списанието, не могат да се разглеждат като отражение на становищата на Генерална дирекция „Морско дело и рибарство“ към Европейската комисия.
Комисията не гарантира точността на изнесените данни в настоящото издание.
Комисията или лицата, действащи от нейно име, отхвърлят всякаква отговорност относно начина на използване на списанието.
© Европейски общности, 2009.
Преиздаването е разрешено, но с посочване на източника.
Снимка на корицата: © Lionel Flageul

Изграждане на бъдещето на нашите морета

През 2008 г. бяха постигнати много значителни успехи по отношение на по-устойчиво рибарство в съответствие с Общата политика в областта на рибарството. Предложението на Комисията за нова и по-ефективна система за контрол и изпълнение, големите усилия, положени съвместно с Агенцията на Общността за контрол на рибарството, за справяне с прекомерния риболов на червен тон, взетите решения относно изхвърлянето на риба, приемането на регламента за борба с незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов (ННН) и пакетът от мерки за справяне с причините, довели до икономическата криза в сектора и ускорени от бързо растящите цени на горивата – всички това показва, че Комисията се отнася сериозно към създаването на една истински устойчива индустрия, в която всички участници могат да работят при равни условия.

През 2009 г. ще съсредоточим вниманието си върху ред нови предизвикателства. Бъдещото развитие на европейските аквакултури и преустройството на Общата организация на пазара на рибни продукти ще формират нашата програма на ниво. Ще започнем и изпълнението на комплекс от действия, за да гарантираме по-голяма защита за акулите, тези силно уязвими членове на морската хранителна верига, и предприемането на първите конкретни стъпки за ликвидиране на изхвърлянето на риба във водите на ЕС.

Колкото и позитивни обаче да са тези действия, ефектът от тях няма да е голям, ако са изолирани. Резултатите от нашите усилия зависят не само от намеренията ни, но и от условията, в които работим. По време на моя мандат като комисар по морско дело и рибарство ми стана ясно едно: ако искаме Общата политика в областта на рибарството да функционира както трябва, незабавно трябва да се заемем с предизвикателствата, които тя поставя, на едно по-задълбочено, по-структурно равнище.

Комисията вече подготвя следващото преразглеждане на Общата политика в областта на рибарството, което трябва да бъде готово до 2012 г. Аз смятам, че се нуждаем от критичен поглед върху начина, по който работи политическата рамка на ОПР. Европейските граждани имат право да очакват повече от всички, които са отговорни за отглеждането на морските ни ресурси. Нашият риболов може да бъде по-продуктивен и по-устойчив. За да го постигнем обаче, ние трябва да гарантираме, че интересите на всички участници – заинтересуваните страни и държавите-членки, както и институциите на ЕС – съвпадат с дългосрочната устойчивост на нашите морета и океани.

Ето защо се зарадвах много, когато през миналия септември министрите, отговарящи за рибарството, посрещнаха радушно предложението на Комисията да се започне незабавното преразглеждане на Общата политика в областта на рибарството в средносрочен план. Действайки отсега, ние печелим време за изготвянето на пълна оценка на онова, което подлежи на промяна, както и за цялостно включване на заинтересуваните страни в процеса. Комисията планира да публикува Зелена книга за започване на процеса на публични консултации през пролетта на 2009 г. Надявам се, че всички онези, които са загрижени за съдбата на нашия риболов и нашите морета – а това включва и вас, читателите, – ще се възползват от възможността да играят активна роля в изграждането на тяхното бъдеще.

Джо Борг,
*европейски комисар
по морско дело и рибарство*

План за действие за защита на акулите

© Biosphoto

Дребното крайбрежно рибарство е един от най-големите европейски производители на хрущялни риби с повече от 40 000 тона улов на скатове и малки крайбрежни акули, като например бодлива акула, която през 60-те години бе най-масово улавяната акула в Европа.

Акулите, скатоподобните и химерите (хрущялните риби, наричани най-общо „акули“) представляват древни морски видове, които играят роля от особено значение за поддържане равновесието на морските екосистеми. За опазването на тези уязвими популации Европейската комисия наскоро прие съобщение относно план за действие за опазване на тези видове и управление на риболовните райони, където се осъществява техният улов.

Акулите имат лоша репутация: филмовата поредица „Jaws“ (Челюсти), в която отрицателният герой е акула, нападаща къпещите се, само изразява и може би засилва тази много разпространена представа. При все това акулите, които са реална опасност за човека, представляват много малък дял сред повече от 450 известни вида. Но най-вече тяхната роля за равновесието на екосистемите е от особено значение, защото изчезването им води до разрастване на техните естествени плячки и по ефекта на доминото до застрашаване на по-низшите видове.

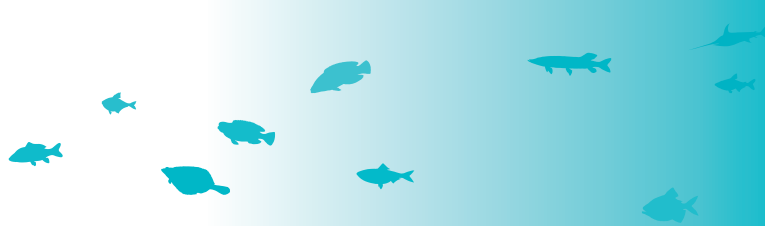
Все по-интензивна експлоатация

От средата на 80-те години насам акулите са обект на все по-интензивна експлоатация. В действителност в глобалния контекст на изчерпване на търговските запаси акулите представляват все по-търсен алтернативен източник, най-вече на азиатските пазари, но също и в Европа. Акулата е специфична и с това, че е търсена не само за месото ѝ, но и за перките, кожата, хрущялите и т.н. Между 1984 и 2004 г. уловът на акули в световен мащаб се е увеличил от 600 000 на повече от 810 000 тона (1).

Популациите от акули по принцип са уязвими, тъй като жизненият им цикъл се характеризира с ниска плодовитост, бавен растеж и късна зрялост. Следователно те имат занижена способност да възстановяват бързо популацията си в случай на свръхриболов. Заключение: тези древни видове, които, както видяхме, играят роля, необходима за поддържане на равновесието на морските екосистеми, понякога са застрашени.

Така например няколко вида, които са обект на риболов за флотата на ЕС в Атлантическия океан или Средиземно море, са вписани в червения списък на Международния съюз за защита на природата (МСЗП) под рубриците „в критична опасност“ (бодлива акула, селдова акула, обикновен скат, няколко вида морски ангел и скатоподобни), „застрашен“ (гигантска акула, голяма чукоглава акула) или „уязвим“ (бяла акула, гълтаща акула, сива късошипна акула). Според МСЗП в Средиземноморския басейн има най-много видове хрущялни риби, застрашени от изчезване, като през 2007 г. 42% от обитаващите в него видове акули и скатоподобни са застрашени от изчезване.

(1) Всички цитирани цифри в това досие са извлечени от предложението за План на действие на Европейската общност за защита и управление на акулите (COM(2009) 40).

Вече е започнато действие

Европейският съюз вече е разработил действия за защита на акулите и в частност на най-застрашените видове от тях. Като цяло предприетите мерки в рамките на Общата политика в областта на рибарството (ОПР) за намаляване на риболовното усилие, съпътстващия улов, изхвърлянето на улов и незаконния риболов вече са оказали въздействие върху защитата на акулите. Забраната за използване на плаващи хрилни мрежи във всички общностни и международни води и на дънни хрилни мрежи на повече от 200 м в Североизточния Атлантик, правилата за минималния допустим размер на околото на мрежата в зависимост от желания вид улов, ограничаването на размерите на рибарските съоръжения и пр. също доведоха до намаляване на съпътстващия улов на акули.

За определени популации от дълбоководни акули се ползва общ допустим улов (ОДУ). Това се отнася както за бодливата акула, така и за „скатоподобни и скатове“ в някои риболовни зони. Бялата акула, гигантската акула и, в някои райони, морският ангел и някои видове скатоподобни са забранени за улов поради състоянието на популациите им.

Регламент на Съвета ⁽²⁾ забранява и възпрепятства практикуването на „flipping“, при която перките се отделят от акулата, като останалата част от тялото се връща в морето.

На последно място бяха взети и редица мерки относно регламентирането на международната търговия с акули и продукти от акула, всичко това под закрилата на Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (CITES).

Тези мерки обаче изглеждат съвсем недостатъчни за стимулиране възстановяването на изчерпващите се рибни запаси. Именно поради това Комисията прие съобщение за специален план за действие ⁽³⁾. Неговият окончателен вариант бе предшестван от обширно допитване до всички заинтересовани страни, които най-общо се съгласиха с необходимостта от препоръчаните мерки. Предстои Съветът на ЕС и Европейският парламент да се произнесат по това съобщение.

Действие на местно и на глобално ниво

От стратегическа гледна точка съвкупността от приетите мерки в европейския план за действие има вътрешна и външна насоченост. Фактически трябва да се знае, че немалко видове акули се срещат в международни води и са силно мигриращи видове. Управлението на улова на тези видове ще зависи основно от съответните регионални организации за управление на рибарството (РОУР). Именно тези органи трябва да определят подходящите мерки за прилагане във водите, за които отговарят. Следователно е важно работата на РОУР да бъде подкрепяна, да се засилят вече приетите мерки и да се сътрудничи за създаването на нови РОУР във все още необхванатите зони. Тази цел за постигане на съгласуваност между вътрешните и външни политики е всъщност от напредно естество, като засяга всички действия, които ще бъдат изпълнявани.

Европейският план за действие се основава на следните три цели:

1. разширяване на познанията за улова на акули, както и за видовете акули и тяхната роля в екосистемата;
2. вписване на целенасочения улов на акули в устойчива перспектива и правилно регламентиране на съпътстващия улов на акули в резултат на друг риболов;
3. насърчаване на установяването на съгласуван подход между вътрешните и външни политики на Европейската общност (ЕО) в областта на акулите.

В съответствие с тези цели бяха определени 5 основни действия.

По-достоверни данни

Първото действие е насочено към **усъвършенстване на събирането на данни**, за да се разполага с по-достоверни и по-подробни данни за улова и разтоварването на различните видове, както и с търговска информация. Контролът по кейовете за разтоварване и в обектите за преработване и търговия ще бъде по-ефективен. На борда на съответните кораби ще могат да се качват наблюдатели. Ще бъдат предприети и мерки за воденето на отделни регистри по продукти и, доколкото е възможно, по видове за разтоварването и търговията с перки, месо и масло от акула.

Второто действие е предназначено за ефикасен **контрол и оценка** на популациите от акули и **разработване на стратегии за експлоатация**, осигуряващи екологичната и икономическа устойчивост в дългосрочен план. Това ще се осъществи най-вече чрез оптимизиране на изследователските програми на ЕО и на РОУР и развитие на експертните познания в държавите-членки.

Третото действие се състои в **развитие и подобряване на консултациите със заинтересованите страни**, повишаване на съзнанието и ангажиране на засегнатите участници и на широката общественост в опазването на тези видове. На ниво регионални консултативни съвети ще бъдат създадени програми за повишаване на осведомеността и консултиране със заинтересованите страни. На ниво държави-членки ще бъдат осъществени образователни програми, предназначени специално да осведомяват рибарите и обществеността по програмите за запазване на скатоподобните и акулите.

Международен план за действие на ФАО

Европейският план се вписва в перспективата на международния план за действие за опазване и управление на популациите от акули (PAI-REQUINS), приет през 1999 г. от Организацията на Обединените нации за прехрана и земеделие (ФАО). Този международен план е предназначен да осигури опазване и управление на популациите от акули, както и тяхното устойчиво използване в световен мащаб.

(2) (ЕО) № 1185/2003.

(3) COM(2009) 40.

Регулиране на улова спрямо наличните ресурси

В своето четвърто действие планът предвижда **регулиране на улова и риболовните усилия спрямо наличните ресурси**, като се отделя особено внимание на риболовните дейности „с висок приоритет“, както и на уязвимите или застрашени от изчезване видове. За да се постигне това, предприетите мерки ще целят ограничаване и дори забрана на рибарски дейности за зони, разглеждани като чувствителни, изчезващи видове, периоди на чувствителност на ресурса (размножителни периоди и млади индивиди) и рискови риболовни райони. Ще бъде въведен общ допустим улов (ОДУ) за всеки отделен вид. Изхвърлянето на улов ще бъде забранено (с изключения) и ще бъдат предприети мерки за подобряване на избирателността по отношение на размерите и видовете. Ще бъдат въведени програми за намаляване на съпътстващия улов на уязвими и застрашени видове.

На последно място в рамките на петото действие от плана ще бъдат взети мерки за **намаляване на отпадъците и изхвърлянето на акули**. Те предвиждат да се изисква акулите с отрязани на борда перки да бъдат запазвани, разтоварвани и остойностявани. Мерките за контрол ще бъдат засилени. За да се доказва, че не е изхвърлен нито един труп на акула, Комисията възнамерява да предложи теглото на разтоварените перки да не може да надхвърля 5% от обезглавената и изчистена риба срещу 5% от живото тегло понастоящем. Въпреки това държавите-членки, които подадат заявление на базата на подходяща програма за събиране на данни, ще могат да преминават отново на 5% от живото тегло.

Като осигурява по-устойчива експлоатация на акулите, Европейският съюз желае да допринесе за равновесието на морските екосистеми, което е елемент от абсолютна необходимост по пътя към устойчиво рибарство. Той също

Различните видове акули

Видовете, за които се отнася планът за действие, са всъщност всички хрущялни риби (или *Chondrichthyes*), т.е. акули, скатоподобни и химери.

Различните засегнати видове могат да бъдат разпределени в три групи:

- скатоподобни и малки акули в недълбоки води, които са обект на улов от страна на крайбрежните рибари;
- големи пелагични акули, експлоатирани в трите големи океана от големите флоти за открито море;
- дълбочинни акули, улавяни в дълбоките води на Североизточния Атлантик.

така иска да осигури на риболовните райони, които експлоатират този ресурс по законосъобразен и отговорен начин, рентабилност и поминък в дългосрочен план.

Основни риболовни райони за улов на акули от флота на Общността

Северен Атлантик

Северният Атлантик включва определен брой зони за лов на акули, намиращи се във води под юрисдикцията на ЕС или на трети страни (Норвегия, Фарьорски острови и др.), както и в международни води, управлявани от различни регионални организации за управление на рибарството (РОУР). Корабите на ЕС улавят около 56 000 тона акули в този регион (Северозападен и Североизточен Атлантик, вкл. и Средиземно море). Става въпрос основно за скатоподобни и малки дънни акули и сравнително малко големи пелагични акули.

Централен и Южен Атлантик

В Централния Атлантик акулата е чест обект на съпътстващ улов от кораби, ловуващи тон. Този улов представлява приблизително 31 000 тона годишно и се състои предимно от синя акула (*Prionace glauca*) и акула мако (*Isurus oxyrinchus*).

Индийски океан

В него годишно се улавят 6100 тона акули, като основно уловът е на синя акула. Другият улавян вид е акула-мако, с приблизителен дял 9% от улова на акули в тази зона.

Тихи океан

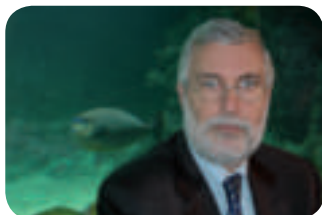
Между 2001 и 2005 г. разтоварването на акули в Тихия океан постоянно се увеличаваше, като от 400 стигна до 6100 тона. Синята акула и акулата-мако са най-често срещаните пелагични акули в улова и разтоварването на риболовните кораби с плаващи парагади, които оперират в тези води.

Хрущялните риби са уязвими видове поради жизнения си цикъл, който се характеризира с ниска плодовитост, бавен растеж и късно достигане на полова зрялост. Поради това техните популации имат ниска способност за възстановяване при свръхулов. Някои видове, като например обикновения морски ангел, днес са на изчезване.

Това не е неизбежно

Професор Антонио ди Натале (Antonio di Natale) е морски биолог. Към него се обръщат много страни, които желаят да развият научното управление на своето рибарство, като например Мадагаскар. Множеството престои на професора в тази страна са го вдъхновили за единия от басейните на Аквариума в Генуа, където той е научен съветник. Той също така е специалист в риболова на големи пелагични видове и е добре запознат с въздействието на този риболов върху акулите. Именно това бе поводът на срещата ни с него.

Професор ди Натале ни очаква пред един от най-големите басейни на Аквариума в Генуа. Зад него пясъчна акула и акула-бик, два застрашени вида в Средиземно море, сякаш стоят на стража. Той е научен съветник на тази институция от създаването ѝ през 1997 г. – длъжност, към която е силно привързан, защото го задължава да изгражда моста между света на науката и широката общественост, при това със сериозно усилие за популяризиране в положителния смисъл на думата.

Il professore, както го наричат тук, е преди всичко специалист по риболова на големи пелагични видове. Тази му специалност е и причината да бъде член на научния комитет към Международната комисия за опазване на риба тон в Атлантическия океан (ICCAT), компетентната регионална организация за управление на риболова на тон и риба меч в Атлантическия океан и прилежащите към него морета. Той е също заместник-председател на Научния, технически и икономически комитет по рибарство (НТИКР), обединяващ около тридесет научни експерти, натоварени със задачата да съветват Европейската комисия при изготвянето на Общата политика в областта на рибарството.

В средата на ноември той ни приема в Генуа, след като е прекарал една седмица в Брюксел, за да участва в НТИКР, където е работил и по преглед на проекта за „план на действие за акулите“. Разхождайки се покрай стъклените прегради на Аквариума, той се спира пред един басейн, пресъздаващ тропическа екосистема, в който с гордост показва няколко вида топлолюбиви акули като акула-китара и акула-леопард. „Знаете ли - обяснява той, - не бива да се мисли, че уловът на акули от европейски рибари се ограничава до видовете от Северния Атлантик и Средиземно море. Навсякъде по света има риболовни кораби на Европейския съюз и всички те ловят акули, скатове и скатове-орел. Акулата-китара, която виждаме тук, е дънна акула, която често се среща в дънните тралове, които ловуват главоноги по крайбрежията на Западна Африка.“

Навсякъде по света

Трябва да се спомене и парагидният улов на риба тон и риба меч, този в Атлантическия океан и в Средиземно море, разбира се, но и този на риболовните кораби с плаващи парагади, ловуващи под флагите на държави-членки на ЕС в Индийския и в Тихия океан. Професор ди Натале не вярва много на официалната статистика за улова, която сякаш се стреми да омаловажи въздействието от този лов на големи пелагични акули в отдалечени води. Защото според него

тези популации от акули без съмнение са сред най-засегнатите от риболова и въпреки практическата забрана на така наречения „finning“ все още множество трупове на акули се изхвърлят в морето и следователно не се декларираат.

„При все това не е трудно да се откажеш от този улов – добавя той, рязко махвайки с ръка. – Достатъчно е да се пререже въжето, без акулата да се изтегля на борда. По принцип куката се закача за кожата, която покрива устата – уточнява той, показвайки долната си устна. – Акулата не е ранена и животът ѝ не е в опасност. Тази практика би предотвратила допълнително и някои трудни манипулации за рибарите. Ако видите как една пелагична акула се мята на палубата на кораба, ще разберете какво искам да кажа...“

За Антонио ди Натале научните познания за тези видове позволяват да бъдат идентифицирани местата, където те се размножават, периодите на размножаване и бременност... В зависимост от тези сведения има начини за ограничаване на съответните риболовни усилия през определени периоди от годината. Уловът на акули, дори и съпътстващ, не е неизбежен...

Предефиниране на управлението на рибарството

Комисията оценява работата на двата си консултативни органа в този сектор: регионалните консултативни съвети и Консултативния комитет за рибарство и аквакултури. Целта е да бъде подобро функциониране в светлината на придобития опит. Става въпрос и за определяне на бъдещето на тези институции в рамките на бъдещата реформа на Общата политика в областта на рибарството.

За 4 години РКС се превърнаха във важни участници в Общата политика в областта на рибарството. Така те позволиха на Комисията и на държавите-членки да се ползват с полезна информация за местната действителност.

При създаването на регионалните консултативни съвети (РКС) през 2004 г. беше предвидено да се извърши оценка на функционирането на тези органи след няколко години работа. Създаването на седемте РКС се осъществи от м. ноември 2004 г. (РКС Северно море) до септември 2008 г. (РКС Средиземно море). Дойде моментът, в който Комисията трябва да направи равностметка на тази фаза от стартирането и създаването на тези съвети.

Тази равностметка е направена в съобщение, озаглавено „Преглед на функционирането на регионалните консултативни съвети“⁽¹⁾. Оценката е в общи линии положителна, тъй като РКС за четири години са се превърнали във важни действащи лица в Общата политика в областта на рибарството (ОПР). Основната водеща цел при тяхното създаване е постигната и РКС са дали възможност на Комисията и на държавите-членки да се ползват с полезна информация за местната действителност.

Комисията изготвя и списък с аспекти, които могат да бъдат усъвършенствани, и предлага решенията за това. Така например дори и приносите на РКС да са признати като качествени и често вземани предвид от Комисията, понякога се случва тя да не следва някои от техните становища, макар и да са приети с единодушие от членовете на РКС. Комисията често е разяснявала, че не може да последва препоръките на РКС, когато те се отклоняват от научните позиции или са в противоречие с международни задължения или с дългосрочни управленски програми на Общността. Единодушното становище на един РКС не може да бъде взето предвид, ако противоречи на целите на ОПР. Същото

се отнася и за становищата на ККРА. За да се избегнат подобен вид недоразумения, Комисията се ангажира да дефинира ясно критериите за оценка и да организира годишни срещи с всички РКС, за да се прави преглед на начина, по който се следват техните становища.

Докладът анализира и начина, по който може да се подобри качеството на становищата, издавани от РКС, най-вече като се дава достъп на последните до най-качествените налични научни данни. Именно в този контекст Комисията сключи нов протокол за споразумение с Международния съвет за изследване на морето (ICES), който засилва сътрудничеството между тази научна институция и РКС. Това се конкретизира с посещения на експерти от ICES, които представят своите препоръки на съответните заинтересовани РКС. Такива форми на сътрудничество са предвидени и с експерти в икономическата и социалната области.

Равностметката обръща внимание и на необходимостта от някои бъдещи структурни промени. Например две трети от местата в общото събрание и изпълнителния комитет трябва да бъдат заемани от представители на сектор рибарство, а една трета – от представители на други групи (като природозащитни неправителствени организации, представители на потребителите и пр.). Същевременно обаче е трудно това съотношение да бъде запазено: например ако една неправителствена организация се оттегли, теоретично две рибарски организации трябва да бъдат изключени, за да се запази първоначалното съотношение. Следователно настоящите правила за

(1) Съобщение на Комисията до Съвета и до Европейския парламент – Преглед на функционирането на регионалните консултативни съвети, COM (2008) 364 окончателен.

Накратко за РКС

Регионалните консултативни съвети бяха създадени след последната реформа на ОПР за по-засилено участие на сектора в управлението на ресурсите. Те включват регионални представители в сектора на риболова и аквакултурите, преработватели, търговски посредници, любители на спортния и развлекателния риболов, както и природозащитни организации, сдружения на потребители или на съпруги на рибари. Те позволяват на сектора и на другите участници да представят своите позиции пред Комисията и държавите-членки, а от друга страна, насърчават диалога и съвместните действия между заинтересованите участници в сектора.

От седемте създадени РКС пет са съсредоточили действията си към определен регион от водите на Общността: това са РКС за Северно море, Балтийско море, Средиземно море, северозападните води и югозападните води. Другите два работят по въпросите на конкретни видове риболов: РКС по дребните пелагични риби и РКС на отдалечения риболов.

Конкретно РКС работят посредством изпълнителен комитет от 24 члена, две трети от които се състоят от представители на риболовния сектор, а една трета – от представители на други сектори. Този комитет работи, като отговаря на исканията за становища и консултации от страна на Комисията и издава становища по своя инициатива, за да привлече вниманието на Комисията към даден регионален проблем.

състава на структурата трябва да бъдат адаптирани, като същевременно се запазят правата на всички групи, по-специално в рамките на изпълнителния комитет.

Някои заинтересовани групи са все още слабо представени в РКС (преработватели, потребители и др.). По повод на това Комисията предвижда да популяризира облика и ролята на РКС, за да може в тях да участват повече засегнати лица.

ККРА на кръстопът

Паралелно с оценката на функционирането на РКС Комисията проучи и Консултативния комитет по рибарството и аквакултурите (ККРА) с цел подобряване на функционирането му и дори преразглеждане на статута на този орган в рамките на предстоящата реформа на ОПР (2).

Най-общо Комитетът функционира добре и изпълнява целите си. „ККРА изигра водеща роля за установяване на диалог както на европейско ниво, така и между различните заинтересовани страни, по-специално между търговските и нетърговски интереси.“

ККРА отдавна е доказал своята полезност. Но според доклада развитието на общата среда на рибарството трябва да доведе до структурно развитие на Комитета. Не би ли трябвало например да се предефинира по ясен начин естеството на досиетата, които се разглеждат от ККРА, и тези, които да бъдат предавани на РКС, за да се избегне дублирането между тези две институции?

Възникват и множество въпроси относно начина, по който това развитие трябва да бъде ориентирано в рамките на бъдещата реформа на ОПР. Докладът предвижда четири възможни сценария към днешна дата: първо, заместване на ККРА от комитет за координиране на РКС; второ, съсредоточаване върху основните въпроси на ОПР; трето, разширяване на Комитета, така че той да се превърне в структура за диалог в рибарския сектор с другите ползватели на морското пространство; четвърто, преобразуване на Комитета в рамките на интегрираната морска политика в консултативен комитет по морските въпроси.

Тези две равностойки преследват три цели. В краткосрочен план става въпрос за по-добро функциониране на тези институции, като се извършват дребни и лесни за въвеждане промени, без да се преразглежда нормативната уредба. В средносрочен план и със съгласието на Съвета и Европейския парламент е възможно да се помисли за някои промени в решението за създаване на РКС. Също така решението на Комисията, с което се създава ККРА, може да бъде изменено. В по-дългосрочен план ще бъде уместно да се предефинира ролята на тези органи в рамките на реформата на ОПР и провеждането на интегрирана морска политика.

Накратко за ККРА

Консултативният комитет по рибарството и аквакултурите е първият управленски орган, с който се конкретизира желанието на Комисията да работи в тясно сътрудничество с представителите на този сектор. Той е създаден в началото на 70-те години, когато в него са влизали единствено представители на сектор рибарство. През 1999 г. той се отваря и към други заинтересовани групи като аквакултури, научни институции и неправителствени организации. Той се състои от 21 членове които по принцип са излъчени от европейските федерации на различните професионални дейности, свързани с този сектор (корабособственици, рибари, кооперации, синдикати, производители на аквакултури, преработватели, обединения на неправителствени организации и пр.). Комисията се допитва до него за всичко, отнасящо се за ОПР, и той може да издава становища по своя инициатива. Двете основни разлики между него и РКС са, от една страна, географската му компетентност, която включва целия Европейски съюз, и от друга страна, неговата по-обща насоченост, която му дава възможност да работи по досиетата, различни от рибарството, като аквакултури, икономическа организация, пазари, търговия с продукта, социални въпроси и пр.

(2) Intermediate evaluation of the Advisory Committee for Fisheries and Aquaculture – Final report, август 2008 г., който е наличен на интернет сайта на DG MARE (<http://ec.europa.eu/fisheries>).

Пътна карта за морско пространствено планиране

Като предоставя устойчива и предвидима рамка за управление на морските региони, морското пространствено планиране е присъщо на интегрираната морска политика. То е инструмент за икономическо развитие на морските дейности и ефикасна защита на морската околна среда. Планирането позволява уреждане на спорове между конкуриращи се човешки дейности, произтичащи от все по-интензивното използване на морските ресурси. По повод на това през ноември 2008 г. Европейската комисия предложи пътна карта, с която насърчава държавите-членки да развият своето планиране и подкрепя европейското единство в тази инициатива.

Пътната карта на Комисията е предназначена да насърчава държавите-членки да развият своето морско пространствено планиране, като следят за поддържането на съвместен и последователен подход.

Европейската интегрирана морска политика цели устойчиво експлоатиране на огромния потенциал за развитие, който ни предлагат океаните. За целта тя следи за координирани действия на всички секторни политики, които имат отношение към морската област (рибарство, транспорт, енергия, околна среда, туризъм и пр.).

Въвеждането на инструменти за морско пространствено планиране, подобни на плановете за благоустройство на територията, представлява основен инструмент на интегрираната морска политика. В действителност без планиране дадена ферма за производство на аквакултури може да навреди на развитието на туризма, туристическа зона може да забави развитието на пристанище, разширяването на пристанище може да бъде направено в ущърб на защитена природна зона... Преди да се поставят агрегати за производство на вятърна електроенергия в дадена зона, трябва да се провери дали те не стоят на морски път, дали не пречат на зона за размножаване на риби или дали няма да отдалечат мигриращите птици от някое от техните обичайни места за почивка. Тези конфликти могат да бъдат избегнати, ако експлоатацията на морското пространство следва предварително определена рамка, която се съобразява с всички сектори, които могат да си взаимодействат в морското пространство.

Именно държавите-членки трябва да развият своето морско пространствено планиране, т.е. това на техните крайбрежия, териториалните им води⁽¹⁾ и техните изключителни икономически зони⁽²⁾ (ИИЗ). Този подход бе възприет едва от няколко държави-членки. Същевременно предимството на едно такова планиране е в установяването на устойчива рамка за развитие, която позволява на инвеститорите да разчитат на правна сигурност и предвидимост на развитието на морските зони. Именно в този смисъл морското пространствено планиране представлява основно средство за развитието на огромния икономически потенциал на европейските морски сектори.

Последователност

Пътната карта⁽³⁾, предложена днес от Комисията, цели въвеждането на общи принципи за тази инициатива за планиране и насърчаване на транснационалното сътрудничество за засилване на един по-последователен подход. Тя се основава на 10 ключови принципа (вж. карето), които за Комисията е желателно да бъдат прилагани от всички участници, отговорни за прилагането на тези плановете, държавите-членки, разбира се, но също и конвенциите за регионалните морета като тези за Балтийско море, Средиземно море, Черно море и Североизточния Атлантик.

(1) Зоната от 6 или 12 морски мили от брега, в която крайбрежната държава упражнява всички свои териториални компетенции.

(2) Зоната до 200 мили от брега, в която единствено крайбрежната държава може да организира експлоатирането на природните ресурси.

(3) COM(2008) 791 от 25.11.2008 г.

Приемането на пътна карта е знак за процес на сближаване и консултации за всички засегнати участници. Една генерална конференция постави началото на поредица от тематични семинари, които ще се провеждат през цялата 2009 г. След приключването на тези работни срещи Комисията в края на 2009 г. ще публикува документ, проследяващ дейността им.

Благодарение на последователното и ефикасно пространствено планиране интегрираната морска политика ще разполага с основен инструмент за осигуряване на хармонично развитие на различните дейности, свързани с морското пространство, в интерес едновременно на икономическото развитие и заетостта, жизнения стандарт на хората, които живеят в крайбрежната зона, и морската околна среда.

Десетте принципа

1. Използване на морското пространствено планиране според зоната и вида на действие

Една програма за морско пространствено планиране трябва да се съобразява с вида планирани или съществуващи дейности, като може да не се налага да покрива изцяло дадена зона, може да следва един повече или по-малко стриктен подход в зависимост от интензивността на използване на съответната зона и трябва да се съобразява с трите измерения на използване на морското пространство (морската повърхност, водния стълб и морското дъно).

2. Определяне на цели за ръководене на морското пространствено планиране

Уместно е да бъдат определени **точни цели** при изготвянето на тези планове. Морското пространствено планиране трябва да управлява текущите дейности, но и да дава насоки за бъдещото развитие на дадена зона.

3. Разработване на морското пространствено планиране по прозрачен начин

Прозрачността е абсолютно необходима по отношение на широката общественост и заинтересованите страни. Прозрачност в процеса на изготвяне, но също и в яснотата на самия план, който трябва да бъде разбран от всички, за да бъде приет от всички.

4. Участие на заинтересованите страни

Планът за устройство на морското пространство трябва да бъде изготвен в **съгласуваност** със заинтересованите участници, което ще позволи едновременното възползване от сътрудничеството на лица, които са запознати с морето, и насърчаване на приемането на плана от страна на засегнатите лица и тяхната подкрепа към момента на неговото изпълнение.

5. Вътрешно координиране в държавите-членки – опростяване на вземането на решения

Морското пространствено планиране опростява вземането на решения и ускорява процедурите по получаване на разрешителни и лицензии в полза на морските ползватели, както и за морски инвестиции. Това опростяване може да бъде засилено чрез създаването на координиращ административен орган.

6. Гарантиране на правната сила на националното морско пространствено планиране

По същия начин, по който сухоземното планиране установява правно обвързваща рамка за управлението по суша, морското пространствено планиране, за да бъде ефективно, следва да бъде правно обвързващо.

7. Трансгранично сътрудничество и консултации

Сътрудничеството отвъд границите е необходимо за осигуряване на съгласуваност на планове за екосистеми. Това ще доведе до разработването на общи стандарти и процедури и ще повиши всеобщото качество на морското пространствено планиране. Някои организации, като Комисията от Хелзинки (HELCOM), вече са започнали да работят по това.

8. Включване на мониторинг и оценяване в процеса на планиране

Планът трябва да може да реагира на постоянните промени, с които се характеризира морската среда. В планирането трябва да бъде бъдат интегрирани **мониторинг и механизъм за оценяване**, който да взема предвид тези промени.

9. Постигане на съгласуваност между сухоземното и морското пространствено планиране

Важно е да се осигури съгласуваност между морското пространствено планиране и сухоземното планиране на крайбрежната зона като „опорната точка“ между морското и сухоземното развитие, както и да се осигури сътрудничество между административните служби, които са компетентни за тези две области.

10. Подробна база данни и база на познание

Морското пространствено планиране трябва да се базира на солидна научна информация и познание. Планирането следва да е следствие на познание (адаптивно управление). За целта Комисията положи началото на няколко научни способа за събиране на данни, които ще подпомогнат морското пространствено планиране в този процес (Европейска мрежа за наблюдение и данни за морската среда (EMODNET), база данни за морски социално-икономически статистики, Европейски атлас на моретата и платформата Copernicus за глобален мониторинг на околната среда и сигурността).

Накратко

ICCAT ограничава възможностите за лов на червен тон

Доминиращ елемент по време на срещата на ICCAT (1), която се проведе в Маракеш през ноември 2008 г., бе приемането на мерки, засягащи червения тон. Планът за възстановяване на **червения тон в Източния Атлантик и Средиземно море**, приет през 2006 г., бе съществено засилен. В частност риболовният сезон за корабите сейнери е сведен до два месеца (от 15 април до 15 юни), ОДУ е намален от 28 500 тона през 2008 г. на 22 000 тона през 2009 г. и 19 950 тона през 2010 г. и са задействани планове за намаляване на риболовния капацитет и за охраняване. През март 2009 г. ще се проведе извънредна сесия на Комитета за прилагане към ICCAT, на която той ще прегледа спазването на задълженията и ще определи евентуални санкции. Планът за възстановяване на **червения тон в Източния Атлантик** също беше засилен. Освен това по предложение на Европейската общност бяха приети и други мерки за защита. Що се отнася до **рибата меч в Средиземно море**, като се има предвид, че научното проучване препоръчва съществено намаляване на улова на млади екземпляри (от 50 до 70% от улавяните индивиди), периодът на забрана на риболова беше увеличен от 1 на 2 месеца (от 1 октомври до 30 ноември). За **селдовата акула (Lamna nasus)** ще се проведе съвместна научна сесия на ICCAT и на ICES (2) от 29 юни до 3 юли 2009 г., за да се направи оценка на запасите в Северния Атлантик и да бъдат бързо приети управленски мерки. Що се отнася до **големооките акули скитници (Alopias superciliosus)**, те трябва да бъдат занапред пускани живи от риболовните кораби.

Общ допустим улов (ОДУ) и квоти за 2009 г.: Балтийско и Черно море и дълбоководни видове

Възможностите за риболов през 2009 г. за Черно и Балтийско море бяха приети през миналата есен от Съвета на министрите на базата на предложенията от страна на Комисията. За запасите в **Балтийско море** съобразно научното становище Комисията бе предложила намаляване на ОДУ за по-голямата част от запасите в това уязвимо море, в частност за ресурсите от атлантическа треска (в процес на възстановяване) и на атлантическа херинга, жертва на ОДУ, надхвърлящ препоръките на учените, и чието ниво на възстановяване от 2003 г. насам е на най-ниските стойности, които някога са

регистрирани. За треската ОДУ за атлантическите ресурси бе намален на 15% (16 337 тона), докато тихоокеанските ресурси се възстановяват добре и се ползват с положителните ефекти от плана за възстановяване, така че занапред ще могат да понесат повишена експлоатация с 15% по-висок ОДУ (44 580 тона). За атлантическата херинга Съветът прие само частично предложението на Комисията, като прие намаляване на ОДУ само с 39% (срещу 67%, предложени от Комисията), но се ангажира да изготви многогодишен план за ресурсите, както и за всички пелагични ресурси в Балтика. За **Черно море** два вида подлежат на ОДУ: цаца и калкан. За цацата ОДУ ще бъде намален с 15% (12 750 тона) съобразно предложението на Комисията. За калкана ОДУ остава непроменен – 100 тона, разпределени поравно между България и Румъния, с клауза за преразглеждане в светлината на новите научни становища. Този ОДУ е съпроводен от пролетно закриване на риболова (15 април – 15 юни) и от две технически мерки: минимален размер на окото на мрежите от 400 мм (който трябва да бъде въведен постепенно) и минимален размер на уловения индивид 45 см. За **дълбоководните видове** ОДУ се определя на всеки две години. За 2009 и 2010 г. предложенията на Комисията следваха научните становища, които бяха особено тревожни. Комисията освен това се съобрази с поетия от Европейския съюз през 2006 г. ангажимент за постепенно намаляване на ОДУ за някои ресурси до нула за 4 години. Така дълбоководните акули ще бъдат забранени за улов през 2010 г. с изключение на 10% съпътстващ улов. ОДУ на риба император е намален с 50% през 2009 г. и е с нулева стойност за 2010 г.

Брошура за видовете в Средиземно и в Черно море

През февруари 2009 г. Комисията публикува информационна брошура за 54-те най-често срещани вида риби, ракообразни и мекотели, които се ловят или развъждат в Средиземно и в Черно море. За всеки вид има фиш с илюстрации, който дава на читателя информация за произхода, евентуалното отглеждане, риболовните съоръжения, които се използват за улова му, както и законово определения минимален размер. Наименованието на всеки вид е преведено на 23-те официални езика на Европейския съюз, както и на латински за научните наименования.

(1) Международна комисия за опазване на риба тон в Атлантическия океан.

(2) Международният съвет за изследване на морето е международният център за изследвания на риболова в Североизточния Атлантик.

Талон за абонамент

Изпратете този талон по пощата на следния адрес:

Commission européenne
DG Affaires maritimes et pêche
 Unité «Information, communication, relations inter-institutionnelles, évaluation et planification»
 Rue de la Loi, 200
 B-1049 Bruxelles

или по факса на № (+32) 2 299 30 40

Имейл: fisheries-magazine@ec.europa.eu

Желая да получавам безплатно илюстрираното списание „Рибарство и аквакултура в Европа“ (5 броя годишно) в:

BG	ES	CS	DA	DE	ET	EL	EN	FR	GA	IT	LV
LT	HU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SL	FI	SV	

Брой екземпляри:

Фамилия: Име:

Организация/Длъжност:

Улица: №: Пощенска кутия:

Пощенски код: Град: Държава:

Тел.: Факс:

Имейл:

